

OBRANIE (48) *sb n*

o oraz a jasne, e pochylone.

sg *N* obranié (14); -é (2) (*też Calep -ę* (3)), -e (1), -(e) (11); -é : -e *SarnStat* (2:1). $\diamond$ *G* obraniã (11).
 $\diamond$ *D* obraniu (4). $\diamond$ *A* obranié (6); -é (1), -(e) (5). $\diamond$ *I* obraniem *SarnStat* (2), obranim (1) *BielKron*.
 $\diamond$ *L* obraniu (9). $\diamond$ *pl A* obraniã (1).

Sł stp, Cn brak, Linde XVIII w.

1. Wybranie jednej z kilku lub wielu możliwości lub rzeczy możliwych; *adoptatio, arrogatio, cooptatio, optio, praedestinatio* *Mącz* (43) : *Praedestinatio, Przeyźrzenie/ Obránie. Mącz* 83b; *Optio, Obránie/ Wybór. Mącz* 267a, 267a, b, 357d.

obranie czego (1): Widzenie ná obránie zakonu ś. Fráncířzká. *SkarŻyw* 461 *marg.*

a. *O osobach; electio Vulg, JanStat* (37) : Z onego obránia [*papieżem Piotra z Muronu*] [...] kościół Boży y lud wŷczyiek Boży/ niewymownie był wŷefelon *SkarŻyw* 472; *SarnStat* 10, 1094 *marg.*

obranie kogo, czego (24): *KromRozm III M5*; chcecieli na to się z *IchM* pany rozmowić, a nawięcej dla poborców obrania, tedy *JKM* czasu wam użyczy. *Diar* 83; *BibRadz Act 1 arg; BielKron* [332²]; *Interrex, Námieřtnik álbo Administrator Krolewřtwá ář do obránia króla. Mącz* 350a; *Comitia consulibus rogandis habere, Syem mieć dla obránia á pořtánowienia rády. Mącz* 357c; *MycPrz I A4v, [C]2*; słuřzniefza rzecz iefł/ áby fię ludzie pomierzáli práwem [...] niřli bronię. trzeba im teř podáwáć drogę do obránia řędziów [*aut iudices proponendi*]/ ktorziby te roznice pomiárkowáli. *ModrzBaz* 104, 139; *CzechEp* 22; *WujNT* 69, 136, *Act 1 arg, s. 510; SarnStat* 8, 10 [2 r.], 33, 1076, 1219. *Cf obranie kogo do czego, kogo ku czemu, kogo komu za kogo.*

obranie kogo do czego (1): iefliby pod tym czáfem odpráwówánia tych řádów głównych Roki Ziemiłkie w którym Powiećie onych Woiewóřdztw przypádły: á zá obrániém z tego Powiátu Piřárzá ziemiłkiego do Tribunału řádzoné byđ nie mogły: [...] *SarnStat* 873.

obranie kogo ku czemu (1): Obránie ofób ku rozgrániczeniu. *SarnStat* 1072 *marg.*

obranie kogo komu za kogo (1): Obránie á powołánie Moizeřfzá zá wodzá ludowi Izraelfkiemu. *LubPs Y marg.*

obranie na co (8): Tákze *Ian Olbracht Król*, o obrániu řwym ná króleřtwo piřze. *SarnStat* 9. *Cf* »obranie na [czyje] miejsce«, »obranie pořla na sejm«.

obranie czyje [= *kto obiera*] [*w tym: G sb* (1), *ai* (1), *pron* (3)] (5): Trzym przednieyřze rzeczy obaczył/ ktorymi wiáry řwey podpieráli/ y onę nád inřze wyřtáwiáli. Naprząd/ Dawnoř obránia řwoiego y wmiłowánia/ ktore przeciw nim Bog/ nád wřyřtkie inřze narody/ pokazał *CzechRozm* 67, 221v; *WujNT* 566. *Cf* »być na obraniu [czyim]«, »z obrania [czyjego]«.

obranie czyje [= *kto jest obierany*] [*pron*] (3): Król *Zygmunt Auguřt* ná króleřtwo wzięty, o obrániu řwym y potwierdzeniu praw ták piřze. *SarnStat* 11, 9, 12.

W przeciwstawieniu: »obranie ... złozenie« (1): *Abowiem* táką moc y zwierzchnoř pířmo ś. ná wielu mieyřcách wyraża przez klucze/ iáko ono kędy opifuie złozenie iednego Biřkupá naywřyřzego/ á obránie inřzego *WujNT* 69.

W połączeniu szeregowym (1): dofyć záiŃte Bog we wzyŃtkim vczyñiŃ/ oney woley Ńwey Ńwiętey y dobrej: dofyć przedwiecznemu poŃtánowieniu: dofyć przezyŃrzeniu/ obrániu/ y wezwániu náŃzemu: y wzyŃtkim obietnicam Ńwoim *CzechRozm* 221v.

W charakterystycznych połączeniach: obranie inszego biskupa, krola (3), osob (2), nowego papieŃza, poborców, rady, sędziów, [jakiego] zakonu; obranie na krolestwo, na sejm walny (2); obranie za wodza; obranie stało się; o obraniu pisać, radzić; obranie nie słuszne.

Zwrot: »być na obraniu [czyim]« = zaleŃeć od czyjegoś wyboru (1): WŃzákŃe iednáŃ chcemy to [decyzję o zastosowaniu prawa duchownego] bydŃ ná obrániu y ná woley tego/ który krzywde álbo Ńzkode wćierpiał *SarnStat* 905.

Wyrażenia: »obranie na [czyje] miejsce« (5): *KromRozm III* M5; *BibRadz Act* 1 arg; Liczbá dwunaŃcie ApoŃtołow ma w łobie nie máłá táiemnicę/ co znáć z obránia Ń. Máćieią ná mieyŃce IudaŃzowo/ áby tá liczbá z nowu była nápełniona. *WujNT* 136, *Act* 1 arg, s. 510.

»obranie poŃła na sejm« (2): SEymik OŃwięćimŃkię y ZatorŃkię Ńiemie/ ma bydŃ zázwdy trzy dni przed ProŃzowŃkim léymikiem w Zatorze przez nas Ńkádány/ ku obrániu PoŃlá ná Séym Wálny *SarnStat* 33, 1219.

»wolne obranie« = *libera electio Jan Przyw* (3): *WierKróc Bv*; Władysław Iágełło o wolnym obrániu Władysławá álbo Kázimięrzá Ńynów Ńwych ták piŃze. *SarnStat* 8, 12.

Szeregi: »obranie a powołanie« (1): *LubPs Y marg cf obranie kogo komu za kogo*.

»obranie i przejrzenie« (1): Aby Ńię kto nie domyŃlał z przeŃzłego diŃkurŃu Páwłowego/ o obrániu y przeyrzeniu Bozkim/ Ńeby ludzie nie mieli mieć Ńadney zapláty zá dobre Ńyćie y zá dobre vczynki *WujNT* 566. [Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.]

»obranie i wola« (2): *SarnStat* 905 cf Zwrot. Cf »z woley i z obrania«.

Wyrażenia przyimkowe: »według obrania« (1): áby według obránia przedŃiewŃięćie á poŃtánowienie BoŃe trwało [ut secundum electionem propositum Dei maneret] *Leop Rom* 9/11.

»z obrania [czyjego]« (1):

~ Szereg: »z woley i z obrania« (1): Páweł był wezwány y oŃobliwie obrány ApoŃtoł Pogánow: wŃzákŃe to był przywiley Piotrá S. z woley y z obránia Bogá Iámego *WujNT* 462. ~

2. Ograbienie, złupienie, obrabowanie; spoliatio Mącz, Calep; dispoliabulum, privatio Calep (4) : Spoliatio, Obránie/ zdárcie/ wyłupienie, złupienie/ obłupienie. *Mącz* 409d; *Dispoliabulum* – Obranię. *Calep* 332a; *Privatio* – Obranię, odięćię. *Calep* 849b, 1000a.

3. Zabieg pielęgnacyjny przy drzewach [czego] (1) :

Szereg: »ochędoŃzenie a obranie« (1): *Castratio arborum*, OchędoŃzenie á obránie drzew. *Mącz* 40c.

Synonimy: 1. wybor, wybranie; a. naznaczenie, wyznaczenie; 2. obłupienie, zdarcie, złupienie.

Cf [OBOR], OBRAĆ